

ปรัชญาการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว A Philosophy of Education of Lao People's Democratic Republic

MONECHAI CHANTALA¹

พระครูสุนทรสังฆพินิต¹, ปกรณ์ มหากันธา², วิโรจน์ อินทนนท์³, แสง แสนบุตร³

Phrakrusunthornsanghapinit¹, Pakorn Mahakuntha²,

Viroj Inthanon³, Sawaeng Saenbutr³

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่¹

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus¹

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำพูน²

Lamphun Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University²

ภาควิชาปรัชญาและศาสนา, คณะมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่³

Department of Philosophy and Religions, Faculty of humanities, Chiang Mai University³

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปรัชญาการศึกษาตามแนวคิดของปรัชญาตะวันตกและพุทธปรัชญาการศึกษา 2) เพื่อศึกษาปรัชญาการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 3) เพื่อวิเคราะห์ปรัชญาการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

จากการศึกษาพบว่า ปรัชญาการศึกษาตะวันตกมีหลายลัทธิ ได้แก่ นิรันดรนิยม สารัตถนิยม พิพัฒนาการนิยม ปฏิรูปนิยม อัตถิภาวนิยม สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอนุรักษนิยมและกลุ่มเสรีนิยม ส่วนพุทธปรัชญาการศึกษา พบว่า การศึกษาที่แท้จริงเป็นการศึกษาที่สามารถหลุดพ้นจากความทุกข์ได้ ใช้การศึกษา 3 วิธี ประกอบด้วย สุตมยปัญญา การฟัง จินตามยปัญญา การคิดวิเคราะห์ และ ภวานามยปัญญา การลงมือปฏิบัติ เป็นต้น

สาระสำคัญของการศึกษา ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเริ่มขึ้นหลังจากได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส การศึกษามีแบบแผนมากขึ้น รัฐบาลมีความเอาใจใส่กับนโยบายด้านการศึกษามากพอสมควร หนึ่งในจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ มุ่งให้ประชาชนสามารถอ่านและเขียนภาษาลาวได้ ทั้งนี้เพื่อการถ่ายทอดความรู้ แนวคิด และวัฒนธรรมประเพณีของชาติให้สืบทอดไปในคนรุ่นหลัง การส่งเสริมการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่

ปรัชญาการศึกษาของลาวมีแนวคิดที่สอดคล้องกับแนวคิดของปรัชญาการศึกษา กลุ่มอนุรักษนิยมของตะวันตก เนื่องจากมีการเน้นเรื่องระเบียบวินัยเป็นสาระสำคัญ และ

ต้องการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีของชาติ ดังนั้น จึงสอดคล้องกับแนวคิดปรัชญาการศึกษาสำนักสาร์ตถนียม และปรัชญาการศึกษาสำนักนรินทรนียม นอกเหนือจากสองสำนักนี้ ลาวยังมีแนวคิดทางการศึกษาที่เป็นไปตามแนวคิดของพุทธปรัชญาการศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะระบบการศึกษาของลาวมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับวัดในพระพุทธศาสนาอย่างยาวนาน

คำสำคัญ: ปรัชญาการศึกษา; ส.ป.ป. ลาว

Abstract

This article has three objectives: 1) to study the philosophy of education based on the concept of Western and Buddhist philosophy of education, 2) to study the philosophy of education of the Lao P.R.D. 3) to analyze the philosophy of education of the Lao People's Democratic Republic.

It's found that there are many schools of western philosophy of education viz. Perennialism, Essentialism, Progressivism, Reconstructivism and Existentialism. It can be divided into two groups as the conservative and the liberal education philosophy.

In Buddhism education of philosophy, the real education is the study that can be eliminated from sufferings. There are 3 methods of studying namely, *Sutamayapaññā* or wisdom resulting from study, *Cintāmayapaññā* or wisdom resulting from reflection and *Bhāvanāmayapaññā* or wisdom resulting from mental development.

Regarding the Laos' philosophy of education, it began after the independence from France. Education in Laos is more systematic and structured and the government paid more attention to the educational policy. One of the important aims is to enable people to literate in order to transfer knowledge, concepts and culture of the nation to the next generations as well as to promote the teaching and learning with modern technology.

The analysis of Lao PDR's philosophy of education, it was found the philosophy of education in Laos is consistent with the concept of the Western Conservative Education Philosophy. For the reason that there is focused on the discipline and needs to maintain the national culture. Therefore, the philosophy is most consistent with the concept it is the education

Keywords: Education philosophy; Lao P.D.R.

ประเทศลาว ก็เป็นประเทศหนึ่งที่อาศัยแนวทางการปกครองบริหารประเทศแบบสังคมนิยม (Communalism) ถึงแม้ว่า ในสมัยโบราณการศึกษาประเทศลาวได้ยึดหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวคิดพื้นฐาน มีหลักปรัชญาทางการศึกษาเพื่อขัดเกลาและหล่อหลอมประชาชนในสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข (สำลิด บัวสีสะหวัด (พร้อมคณะ), 1995: 49-50) ความสัมพันธ์ของคนในสมัยนั้นประกอบไปด้วย ชุมชนบ้าน วัด และโรงเรียน ซึ่งอยู่ภายใต้การศึกษาในโรงเรียน ราชสำนักและวัดเป็นสถานที่ศึกษามีพระภิกษุสงฆ์เป็นครูสอน นอกเหนือจากการสืบทอดพระพุทธศาสนา วัดตามหมู่บ้านต่างๆ จึงเป็นแหล่งเผยแผ่ศาสนาและให้การศึกษาแก่ประชาชน ทั้งการอ่าน การเขียน เลขคณิต การปั้น แกะสลักและแพทย์แผนโบราณ สำหรับชนกลุ่มน้อยชาติพันธุ์ต่างๆ ที่ไม่นับถือพระพุทธ

ศาสนา จะไม่มีการเรียนอย่างเป็นระบบ (คำพา พอนแก้ว, 2010: 266-270)

ช่วงต้นปี พ.ศ. 2436 ฝรั่งเศสได้ยึดเอาลาวเป็นฐานที่ตั้ง เพื่อตอบสนองเศรษฐกิจ การตลาด (Market economy) ระบบการศึกษาจึงทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวทางการ จัดการศึกษาแบบตะวันตกในทุกๆ ด้าน เพื่อให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม (สำลิต บัวสีสะหวัด (พร้อมคณะ), 1995: 49) โดยสร้างโรงเรียนขึ้นแห่งแรก คือ โรงเรียนปา วิ (École Pavie) พ.ศ. 2492 ตามหลักสูตรการเรียนการสอนในสมัยนั้นเป็นภาษาฝรั่งเศส ซึ่งเรียกว่าเป็นการศึกษาที่นำมาซึ่ง “ความศิวิไลซ์” ให้ประเทศลาว (แกรนท์ อีแวนส์, (แปล ดุษฎี เฮย์มอนด์), 2549: 53)

หลังจากประเทศลาวได้รับการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากราชธิปไตยเป็น สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ส.ป.ป. ลาว) ปี พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา พรรครัฐบาล ก็ได้เอาใจใส่ในการส่งเสริมการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และขยายระบบการศึกษาลงสู่ท้องถิ่น และให้ทั่วถึงกัน เพื่อการจัดความไม่รู้หนังสือให้หมดสิ้นไป (กาด วันแทง, (แปล ลัดสหมิ วงค์ สัก), 2002) โดยให้หลักสูตรภาษาลาวเท่านั้นเป็นภาษาราชการ ประชาชนลาวต้องพูดและ เขียนภาษาลาวได้เป็นอย่างดีโดยมีระบบการศึกษาประกอบด้วย การศึกษาอนุบาล ประถม ศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา เทคนิคศึกษาและอุดมศึกษา สาขาวิชาต่างๆ (ธีระ รุญเจริญ, 2542: 6) ปัจจุบันนี้ พรรคและรัฐบาลลาวมีความเอาใจใส่ อย่างจริงจัง ในการพัฒนาการศึกษาของลาว ดังที่ปรากฏใน 4 บุกทะเล (เอกสารการประชุม ใหญ่ครั้งที่ 9 พรรคประชาชนลาว, 2554: 28) ทางด้านการเมือง ของมติที่ประชุมใหญ่ครั้งที่ 9 อันเป็นนโยบายหนึ่งที่พรรคประชาชนปฏิวัติลาวจะต้องทำให้สำเร็จก่อน ปี พ.ศ. 2563 เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ทางการสร้างทรัพยากรมนุษย์

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า เป้าหมายการศึกษาเปลี่ยนไปตามสภาพของสังคม แต่ละยุคสมัย การปฏิรูปโครงสร้าง (Structural Reform) หรือการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ใดๆ ล้วนส่งผลต่อการจัดระบบการศึกษาในยุคสมัยนั้นๆ ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาด้าน การศึกษาของประเทศลาวที่อยู่ในยุคแห่งการปรับปรุงโครงสร้างระบบการศึกษาใหม่ เพื่อให้ เทียบเท่ากับสากล ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาผ่าน ระบบการศึกษาของประเทศลาวในการศึกษาวิเคราะห์ปรัชญาการศึกษาของสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาวยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมลาวโดยเฉพาะคนรุ่นหลังจะได้ เกิดความตระหนักในปัญหาระบบการศึกษาของลาว ทั้งนี้เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนา กระบวนการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวให้ก้าวหน้าต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาปรัชญาการศึกษาของตะวันตกและพุทธปรัชญาการศึกษา ได้แก่ นิรันดรนิยม (Perennialism) สารัตถนิยม (Essentialism) พิพัฒนาการนิยม (Progressivism) ปฏิรูปนิยม (Reconstructivism) อรรถิภาวนิยม (Existentialism) และพุทธปรัชญาการศึกษา (Buddhist Philosophy of Education) ปรัชญาการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในปี พ.ศ. 2518 - ปัจจุบัน และวิเคราะห์ปรัชญาการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สนใจศึกษาประเด็น ความหมายการศึกษา เป้าหมายการศึกษา และองค์ประกอบของการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเอกสาร ได้แก่ ข้อมูลที่เป็นผลงานจากผู้ทรงความรู้ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และเอกสาร งานวิจัย บทความแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
2. นำข้อมูลทั้งหมดมาจัดเรียงเป็นหมวดหมู่และเสนออย่างเป็นระบบ
3. สรุปและจัดรูปเล่ม ทำการสรุปเนื้อหาที่ได้ทำการศึกษา วิเคราะห์เพิ่มเติมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย สามารถแบ่งข้อสรุปได้เป็น 3 ข้อ ตามวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยครั้งนี้ ซึ่งจะทำให้บทความการวิจัยนี้ง่ายต่อการทำความเข้าใจของผู้อ่าน บทสรุปของการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. ปรัชญาการศึกษาตามแนวคิดของปรัชญาตะวันตกและพุทธปรัชญาการศึกษา ปรัชญาการศึกษาตามแนวคิดของปรัชญาตะวันตกนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มอนุรักษนิยม และกลุ่มเสรีนิยม ซึ่งทั้ง 2 กลุ่มนี้มีแนวคิดด้านการศึกษาที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง อีกทั้งในแต่ละสำนักของทั้ง 2 กลุ่ม ยังมีแนวคิดที่แตกต่างกันอีกด้วย
 - 1.1 กลุ่มอนุรักษนิยม ปรัชญาการศึกษาสำนักนิรันดรนิยมซึ่งมีรากฐานความคิดมาจากปรัชญา “แบบ” ของเพลโตส่วนหนึ่ง และส่วนหนึ่งมาจากปรัชญาแบบสัจนิยมหรือวัตถุนิยมคลาสสิกของ อริสโตเติล และเซนต อีควินัส ซึ่งได้รับการพัฒนาโดยนักคิดอเมริกัน 2 ท่าน คือ Hutchins และ Adler ในศตวรรษที่ 20 มีแนวคิดที่ไม่เห็นด้วยกับการศึกษาแบบสารัตถนิยมและพิพัฒนาการนิยม และมองว่า ความรู้คือสัจจะ เนื้อหาเป็นเพียงพาหนะให้เข้าถึงความรู้ที่สูงกว่า ความรู้จากอดีตเป็นความรู้ที่สมบูรณ์ และไม่ล้าสมัย ปรัชญา

สำนักนินทรนิยมมุ่งสร้างคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ด้วยการสร้างสติปัญญาและเหตุผล ทุกคนในโลกต้องมีมาตรฐานการศึกษาเป็นแบบเดียวกันทุกยุค ทุกสมัย และมุ่งให้ทุกคนรู้จักและทำความเข้าใจตนเองให้มากที่สุด เมื่อการศึกษาทำให้ทุกคนมีเหตุผลเท่าเทียมกัน การศึกษาทุกแห่งย่อมเป็นสากลได้ ดังนั้น สำนักนินทรนิยมจึงถือว่า การศึกษาเป็นการเตรียมตัวเพื่อชีวิต

ปรัชญาการศึกษาสำนักสารัตถนิยม เป็นสำนักปรัชญาที่ไม่ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากปรัชญาสำนักใดสำนักหนึ่ง แต่เป็นแบบผสมผสานระหว่างจิตนิยมและวัตถุนิยม (สัจนิยม) มีลักษณะคล้ายกับ นินทรนิยม และ พัฒนาการนิยม โดยต้องการดึงคนกลับจากการศึกษาแบบพัฒนาการนิยมที่ให้เสรีภาพและความสนใจของนักเรียนมากกว่าเนื้อหาสาระของวิชา ปรัชญาการศึกษาของสำนักสารัตถนิยม เป็นการศึกษาเพื่อถ่ายทอดมรดกของสังคมไปสู่รุ่นต่อไป และดำรงไว้ซึ่งแนวคิด ความเชื่อ วรรณคดี และค่านิยมของสังคม แนวปฏิบัติที่ดีที่เคยมีมาแต่อดีต

1.2 กลุ่มเสรีนิยม ปรัชญาการศึกษาสำนักพัฒนาการนิยม เน้นการค้นคว้า ทดลอง แสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ เสมอ อีกทั้งยังเน้นการสร้างความรู้ใหม่ๆ เพราะมีแนวคิดที่ว่า ความจริงมิใช่สิ่งที่หยุดนิ่ง ต้องเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และยังต่อต้านการสอนแบบเก่าที่เน้นระเบียบวินัยเข้มงวดมากเกินไป ซึ่งสำนักพัฒนาการนิยมมีทฤษฎะว่า ประสบการณ์เป็นที่มาของความรู้ ดังนั้นจึงมุ่งให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม จากสภาพและความเป็นจริงที่ปรากฏ ดังนั้น การศึกษาสำหรับพัฒนาการนิยมจึงไม่ได้เป็นไปเพื่อความรู้เท่านั้น แต่การศึกษาคือชีวิตทั้งชีวิตของผู้เรียน

ปรัชญาการศึกษาสำนักปฏิรูปนิยม เป็นปรัชญาผสมผสานจิตนิยมกับปรัชญาสังคมนิยมของ คาร์ล มาร์กซ์ และ เฮเกล บวกด้วยแนวคิดแบบปฏิบัตินิยมของ เจมส์ และดิวอี้ เพื่อสร้างสังคมอุดมคติใหม่ การศึกษาในสำนักปฏิรูปนิยม เป็นการศึกษาเพื่อชีวิต สร้างสรรค์และพัฒนาสังคม โดยปลูกฝังจิตสำนึกของผู้คนในสังคม มุ่งสร้างระเบียบใหม่ของสังคม โดยไม่เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ แต่เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของสังคมควบคู่ไปกับตนเอง ปรัชญาการศึกษาสำนักอรรถิภาวนิยม เกิดจากแนวปรัชญา อรรถิภาวนิยม ที่เน้นการมีอยู่ของมนุษย์แต่ละคนซึ่งมีสิ่งแวดล้อมและสภาพของตนเอง โดยการเลือกของตน ในทางการศึกษา หมายถึง ขบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักตนเองด้วยสำนึกของตนเอง โดยเน้นการศึกษาที่ให้อิสรภาพในการพัฒนาธรรมชาติและศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนเป็นสำคัญ ไม่ให้ความสำคัญกับขนบธรรมเนียมและลัทธิประเพณีของสังคมมากนัก มนุษย์เกิดมาพร้อมความว่างเปล่าไม่มีสาระติดตัวมา จึงเป็นหน้าที่ของมนุษย์ที่จะแสวงหา และค้นหาตัวเอง โดยเลือกสร้างลักษณะที่ตนอยากจะเป็น เพราะมนุษย์มีเสรีภาพ โดยปราศจากเงื่อนไข และเมื่อเขาเลือกอย่างไร เขาจะต้องรับผิดชอบสิ่งที่ทำไปแล้ว

1.3 พุทธปรัชญาการศึกษา พุทธปรัชญาการศึกษา ในฐานะที่เป็นปรัชญาตะวันออก ถือเป็นหลักสำคัญที่มีบทบาทต่อการศึกษาในประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาอย่างมาก โดยหลักใหญ่ของพุทธปรัชญาการศึกษา คือ ให้คิดตามความสัมพันธ์ด้วยกฎแห่งเหตุและผล ทุกอย่างที่จะเกิดมาต้องมีสาเหตุ ไม่ใช่เพราะความบังเอิญ เมื่อมีเหตุให้ต้องสงสัย ต้องขบคิดจนหมดและทุกวิธีการ เมื่อหมดความสงสัยจึงเกิดความรู้ ได้ความรู้ โดยวิธีการดังกล่าวได้มาจาก การสังเกต ทดลองและพิสูจน์ ไม่ให้เชื่อง่ายๆ ซึ่งยึดหลักกาลามสูตร เมื่อใดรู้และเข้าใจด้วยตนเองว่า ธรรมเหล่านั้นเป็นอกุศล กุศล มีคุณ มีโทษ เป็นต้นแล้ว จึงควรละหรือปฏิบัติตามนั้น

2. การศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

การศึกษายุคก่อนการปฏิวัติของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้งนี้รวมถึงก่อนที่ฝรั่งเศสจะเข้ายึดครองประเทศด้วย การศึกษาทั้งหมดขึ้นตรงกับวัดในพระพุทธศาสนา และพระราชวังของประเทศ การศึกษาในวัดนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นรูปแบบการเรียนการสอนภาษาลาว เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอ่านออกเขียนได้ ครูผู้สอนส่วนใหญ่จะเป็นพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา เพราะถือว่าเป็นบุคคลผู้มีความรู้มากที่สุดในชุมชนนั้นๆ ทั้งการรู้หนังสือ และหลักธรรมในการดำรงชีวิต อันเป็นหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา นอกจากภาษาลาวแล้ว ยังมีการสอนภาษาบาลี เนื่องจากแหล่งความรู้ต่างๆ ถูกจารึกเป็นภาษาบาลี โดยเฉพาะ เรื่องราวในพระพุทธศาสนา นอกจากการเรียนภาษาและหลักธรรมในการดำเนินชีวิตแล้ว ยังมีการสอนวิชาชีพให้แก่ประชาชนผู้มีความสนใจ ครูผู้สอนเป็นประชาชนในท้องถิ่น หรือชุมชนนั้นๆ ซึ่งมีความรู้ความสามารถ วิชาชีพที่มีการสอน เป็นวิชาที่สามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตหลังจากการเรียน เช่น วิชาหัตถกรรม เครื่องจักรสานต่างๆ และวิชาที่เกี่ยวกับการเกษตรกรรม เป็นต้น ส่วนการศึกษาในพระราชวัง ซึ่งอันที่จริง ระหว่างวัดกับวังก็มีความสัมพันธ์กันในระดับหนึ่ง แต่แตกต่างกันตรงที่ ผู้เรียนในวังนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นลูกเจ้าขุนมูลนาย และมีการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการเรียนการสอนภายในวัด ทั้งนี้เพราะในวังมีสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่า และมีผู้คงแก่เรียนมากกว่าเป็นครูผู้สอน อย่างไรก็ตาม การศึกษาของทั้งสองส่วนก็ถือว่ามีความสอดคล้องกันพอสมควร เพราะในวังเองก็มีการสอนพระพุทธศาสนาด้วยเช่นกัน เพื่อประโยชน์ในการบริหารประเทศ สำหรับการสอนพระพุทธศาสนานั้น เพื่อนำไปสู่ความสามัคคีของประชาชนในชาติ และยังสามารถนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตอีกด้วย

เมื่อฝรั่งเศสเข้ายึดครองประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นอาณานิคม ในช่วงแรกนั้น การศึกษาของลาวก็ยังเป็นไปในรูปแบบเดิม คือการศึกษายังคงดำเนินไปในวัดกับวังเช่นเดิม หลังจากฝรั่งเศสเข้ายึดครองได้ไม่นาน จึงมีการจัดตั้งการศึกษาในรูปแบบที่ฝรั่งเศสเป็นผู้ดำเนินการ เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการบริหารประเทศ และเพื่อ

ให้ผลผลิตทางการศึกษาตอบสนองต่อความต้องการของรัฐบาลฝรั่งเศส แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะโรงเรียนไม่เพียงพอต่อจำนวนประชากรของประเทศ ทั้งนี้ โรงเรียนที่รัฐบาลฝรั่งเศสได้จัดตั้งขึ้นนั้น ทั้งหมดอยู่ในตัวเมืองหลวง คือ เวียงจันทน์ ดังนั้น ผลสำเร็จทางการศึกษาที่รัฐบาลฝรั่งเศสจัดขึ้นจึงกระจุกอยู่ในตัวเมืองเท่านั้น ส่วนในชนบทห่างไกลหรือตามชนเผ่าต่างๆ ก็ไม่ได้รับโอกาสเช่นเดิม ยังต้องเรียนในวัด และเรียนกับปราชญ์ชาวบ้านเหมือนเดิม

การศึกษายุคหลังการปฏิวัติ คือ นับตั้งแต่ลาวได้ปลดแอกตัวเองจากการเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสในปี พ.ศ. 2518 และมีการจัดตั้งรัฐบาลแห่งชาติขึ้น การศึกษาของลาวก็มีแบบแผนมากขึ้น โดยการศึกษาในแต่ละระดับถูกออกเป็นตรากฎหมายบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังมีการก่อสร้างโรงเรียนเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ โดยมุ่งไปที่ชุมชนห่างไกลตามชนเผ่าต่างๆ เพื่อให้ประชาชนเหล่านั้นได้มีสถานที่เรียน อีกทั้งยังเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนของครูผ่านการจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครู เพื่อให้ครูมีความรู้ ความสามารถ ที่จะนำความรู้ตรงนี้ไปต่อยอดในการสอนตามโรงเรียนต่างๆ ต่อไป ในส่วนของโรงเรียนในเมืองใหญ่ๆ นอกจากเพิ่มจำนวนโรงเรียนแล้ว ยังผลักดันให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน

การศึกษาของลาวนับตั้งแต่หลังการปฏิวัติเป็นต้นมา ยังถือว่าไม่ประสบความสำเร็จมากเท่าที่ควร ทั้งนี้มีปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาหลายอย่าง เช่น ขาดการพัฒนาครู ขาดอุปกรณ์ในการเรียนการสอน นักเรียนเองขาดเรียนบ่อยๆ เพื่อไปช่วยงานผู้ปกครอง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การศึกษาของลาวในปัจจุบัน เมื่อเทียบกับยุคโบราณ รวมถึงยุคที่เป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ถือว่ามีการพัฒนาที่เป็นรูปเป็นร่างมากขึ้น และรัฐบาลเองก็คอยตรวจตรานโยบายต่างๆ ที่ออกมาเป็นกฎหมาย และยังมีแผนพัฒนาการศึกษาออกมาเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบัน โดยเป็นแผนพัฒนาการศึกษาที่มีความทันสมัยมากขึ้น ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปในกระแสสังคมโลก มีการนำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ในระบบการศึกษา อีกทั้งในปัจจุบัน ยังถือว่า สังคมโลกเป็นสังคมที่สามารถเชื่อมต่อสื่อสารกันง่ายมากขึ้น ผ่านการเชื่อมต่อไร้สาย หรืออินเทอร์เน็ต มีอุปกรณ์สื่อสารต่างๆ ที่ทันสมัยที่จะช่วยในการพัฒนาการศึกษาได้มากขึ้น ดังนั้นเมื่อมองถึงแนวนโยบายที่รัฐบาลวางฐานเอาไว้ จึงเป็นนโยบายที่ไม่หยุดนิ่งตายตัว เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

3. การวิเคราะห์ปรัชญาการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ความหมายการศึกษาของ ส.ป.ป. ลาว ในยุคประชาธิปไตย การศึกษาคือการพัฒนาตามสังคมนิยม การพัฒนาในที่นี้ หมายถึงการพัฒนาประเทศ รัฐบาลมีนโยบายทางด้านการศึกษาที่มุ่งพัฒนาประเทศด้านต่างๆ ให้สู่ภาวะทันสมัยเท่าเทียมกับนานาประเทศ ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือ ทางเศรษฐกิจ การศึกษามีฐานะเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อน

ประเทศไปสู่ความทันสมัย เมื่อประชาชนในประเทศได้รับการศึกษาก็จะนำความรู้ไปรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเพื่อผลิตให้กับประเทศได้เร็วยิ่งขึ้น

ปรัชญาการศึกษาของ ส.ป.ป. ลาว สามารถวิเคราะห์เป็นองค์ประกอบด้านต่างๆ ตามหลักการจัดการศึกษา ได้ดังนี้ คือ

1. จุดมุ่งหมายหลักของการศึกษาลาว คือ เพื่อให้ประชาชนสามารถอ่านออก เขียนได้ และมีวิชาชีพติดตัวหลังจากจบการศึกษา โดยการวางแผนเป้าหมายเอาไว้ของรัฐบาล ผ่านนโยบายต่างๆ ด้านการศึกษาออกมา หลักสำคัญที่รัฐบาลต้องการพัฒนา คือ บุคลากร ทางด้านการศึกษาไม่ว่าจะเป็นครู หรือผู้เรียน ซึ่งจะเป็นแรงขับเคลื่อนประเทศต่อไปในอนาคต ดังนั้น จุดมุ่งหมายของการศึกษาจึงถูกวางโครงสร้างเอาไว้ นอกจากการศึกษาสายสามัญศึกษาแล้ว จะต้องมีการศึกษาที่เกี่ยวกับวิชาชีพที่สามารถจะนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต เช่น หัตถกรรม ศิลปกรรม เทคนิค เป็นต้น ทั้งนี้ยังรวมถึงการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมของประเทศ ที่พยายามจะอนุรักษ์เอาไว้ให้แก่คนรุ่นหลัง โดยมองว่า วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของประเทศเป็นสิ่งที่ดีงาม

2. สถานที่เรียนของการศึกษาลาว เนื่องจากลาวเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา อีกทั้งยังขาดงบประมาณ และบุคลากรด้านการศึกษาอยู่พอสมควร สังเกตได้จาก รัฐบาลของลาวเองยังมีการพึ่งพางบประมาณจากต่างชาติในด้านการศึกษาอยู่ ดังนั้น สถานที่เรียนบางแห่งในระบบการศึกษาลาว ก็ยังไม่ถือว่าสมบูรณ์ จึงเป็นการยากที่จะเลือกรูปแบบในการจัดการสถานที่เรียน เพราะเป้าหมายในเรื่องสถานที่เรียนของรัฐบาลเอง คือ เพื่อให้เพียงพอต่อจำนวนประชากรของประเทศ สถานที่เรียนจะเป็นยังงี้ก็ได้ เช่น บางโรงเรียนก็อยู่ในวัด หรือบางโรงเรียนมีห้องเรียนเดียว ซึ่งเรียกว่า โรงเรียนมูล โรงเรียนมูลเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ ป. 1-3 โดยนักเรียนทั้งสามชั้นจะเรียนในห้องเดียวกัน ซึ่งโรงเรียนในลักษณะนี้จะพบมากในพื้นที่ห่างไกลความเจริญ ไม่ว่าจะเป็นตามเขา หรือชนเผ่าต่างๆ

3. ผู้สอนและผู้เรียนในระบบการศึกษาของลาว และความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนในการศึกษาของลาว คือ ผู้สอนเป็นผู้คอยแนะนำ ชี้แนะทุกอย่างให้แก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนดำรงอยู่ในขนบธรรมเนียม และมีระเบียบวินัย ไม่นอกกลุ่มนอกทางจากกฎระเบียบที่ทางโรงเรียนหรือครูได้ตั้งขึ้น ผู้สอนจำเป็นต้องเป็นผู้มีความรู้และความชำนาญ เพื่อจะนำความรู้มาถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญของผู้สอนในระบบการศึกษาของลาว ดังนั้น การพัฒนาครูผู้สอนจึงเป็นวาระสำคัญที่รัฐบาลจะต้องเร่งรีบดำเนินการ เพื่อให้ครูมีคุณภาพในการสอน และถ่ายทอดความรู้ รวมถึงขนบธรรมเนียมประเพณี ที่การศึกษาต้องการจะดำรงไว้ นอกจากนี้ ครูยังต้องมีลักษณะการสอนที่สำคัญอีก 5 ลักษณะ คือ การสอนจากการทำกิจกรรม การสอนโดยการตั้งคำถาม การสอนโดยการยกตัวอย่าง การสอนโดยการทำกิจกรรมกลุ่ม และการสอนในเรื่องที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน การสอน 5 ลักษณะดังกล่าว

นี้ เรียกอีกอย่างว่า การสอนแบบดาว 5 แฉก ในส่วนของผู้เรียน ผู้เรียนจะต้องประพฤติปฏิบัติ ตามกฎระเบียบและวินัยของทางโรงเรียน รวมถึงเชื่อฟังครูผู้สอน และอยู่ในโอวาทของครูผู้ สอน ผู้เรียนจึงจะประสบความสำเร็จในการเรียนการศึกษา นอกจากนี้ ผู้เรียนจะต้องเตรียม ตัว เตรียมใจ ให้พร้อมสำหรับการรับข้อมูลความรู้ อันจะถูกถ่ายทอดผ่านทางครูผู้สอน และ การสืบสานความรู้นั้นไว้ให้อยู่คู่สังคมตลอดไป

4. หลักสูตรการศึกษาของลาวให้ความสำคัญกับเรื่องภาษาลาวเป็นอย่างมาก ในระดับประถมศึกษา จะเห็นได้จากชั่วโมงเรียนที่มากถึงเกือบห้าสิบเปอร์เซ็นต์ของชั่วโมง เรียนทั้งหมด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ภาษาถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษาที่จะศึกษาต่อยอด ไปถึงสาขาวิชาอื่นๆ ในระดับมัธยมศึกษาชั้น หลักสูตรการศึกษาได้ให้ความสำคัญไปที่สาขา วิชาวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะ วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อชีวิต เพราะจะได้ นำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตหลังจบการศึกษาต่อไป อย่างไรก็ตาม สิ่งที่หลักสูตรการ ศึกษาเน้นที่สุด คือ เรื่องของวัฒนธรรมประเพณี และระเบียบวินัย ไม่ว่าสาขาวิชาอื่นๆ จะ สำคัญอย่างไร แต่ระเบียบวินัยต้องมาก่อนเสมอ เนื่องจาก เห็นว่าสิ่งนี้สามารถนำไปต่อยอด และพัฒนาองค์ความรู้ต่อไปได้ หากผู้เรียนไม่มีระเบียบวินัย ไม่เชื่อฟังครูผู้สอน ตัวนักเรียน เองก็จะไม่ได้รับความรู้เท่าที่ควรจะได้รับ หลักสูตรการศึกษาจึงเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ที่ ออกแบบหลักสูตรโดยผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา เช่น กระทรวง ศึกษาธิการ เป็นต้น

5. สำหรับรูปแบบการเรียนการสอนนี้ ครูผู้สอนถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากที่สุด ใน กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นบุคคลที่คอยชี้ทางให้ผู้เรียน รวมถึงถ่ายทอดองค์ความรู้ ต่างๆ ที่มีผ่านบทเรียน ดังนั้น ทักษะการสอนของครูผู้สอนจึงสำคัญกว่าความสนใจของผู้เรียน เพื่อไม่ให้ผู้เรียนเรียนรู้เองตามลำพัง ครูผู้สอนจึงทำหน้าที่บรรยาย หรือบอกกล่าวเนื้อหา ต่างๆ ให้ผู้เรียน ผู้เรียนเพียงแค่ว่าทำตามสิ่งที่ครูผู้สอนบอกและแนะนำ และคอยจดบันทึกสิ่ง ที่ครูผู้สอนจดบนกระดาน

บทสรุป

ปรัชญาการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวสอดคล้องกับ แนวคิดของปรัชญาการศึกษากลุ่มอนุรักษนิยมมากที่สุด โดยเฉพาะ ปรัชญาการศึกษาของ สำนักสารัตถนิยม เนื่องจากการอนุรักษวัฒนธรรมประเพณีเป็นหลัก รวมถึงมีความ พยายามถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมไปสู่คนรุ่นหลัง ขาดการตั้งคำถามจากผู้เรียน เพราะรูปแบบการเรียนการสอนเป็นแบบให้ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญมากกว่าตัวผู้เรียน อย่างไรก็ตาม ปรัชญาการศึกษาของลาวเองก็ยังมีส่วนที่ให้ผู้เรียนได้คิดเองบ้าง ผ่านการทำ กิจกรรมต่างๆ แม้จะไม่มากแต่ก็เป็นไปเพื่อกระแสดการเปลี่ยนแปลงของโลก ผู้ศึกษาเชื่อว่า ในอนาคตการศึกษาของลาวจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นอย่างแน่นอน จาก

ความตั้งใจที่จะพัฒนาการศึกษาของรัฐบาล

แนวโน้มการพัฒนาการศึกษาของลาวในอนาคต สืบเนื่องมาจากแนวคิดเรื่องการพัฒนาประเทศของรัฐบาล ที่มุ่งพัฒนาให้ประเทศเป็นประเทศอุตสาหกรรมและทันสมัย และได้วางยุทธศาสตร์การศึกษาเอาไว้ 4 ข้อ หรือที่เรียกว่า 4 บุกทะเล ประกอบด้วย 1) บุกทะเลด้านจินตนาการและความคิด 2) บุกทะเลด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 3) บุกทะเลด้านระบบ ระเบียบการบริหาร และ 4) บุกทะเลด้านการแก้ไขความยากจนของประชาชน เป็นต้น เพื่อให้ยุทธศาสตร์ดังกล่าวสำเร็จลุล่วง รัฐบาลจึงมีนโยบายทางด้านการศึกษาออกอย่างต่อเนื่อง และมีความสอดคล้องต่อความทันสมัยของการศึกษาในนานาประเทศ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ปรัชญาการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ยังมีประเด็นที่ควรนำไปปฏิบัติดังต่อไปนี้คือ การวิเคราะห์ถึงการนำแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาไปใช้ในการเรียนการสอนในปัจจุบันอย่างไร ควรมีการศึกษาถึงความเข้าใจและความพึงพอใจของผู้เรียนขณะที่กำลังศึกษาอยู่ว่ามีความพอใจอย่างไรหรือไม่ เพื่อนำข้อมูลมาสนับสนุนแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาควรมีการปรับการเรียนการสอนควรปรับไปตามยุคสมัย โดยคำนึงถึงประโยชน์อันก่อให้เกิดกับผู้เรียนและสังคมอันพึงประสงค์ได้ ด้วยพร้อมกับการอาศัยความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ของสังคมทั้งภาครัฐและเอกชน การศึกษาวิจัยไม่เพียงแต่ศึกษาถึงแนวคิดในเรื่องนั้นๆ ควรมีการศึกษาถึงบริบท ประวัติศาสตร์ สภาพแวดล้อม เพราะแนวคิดของแต่ละแนวคิดนั้นมีได้เกิดขึ้นอย่างเลื่อนลอย แต่ละแนวคิดเกิดขึ้นเพราะสภาพแวดล้อมที่จำกัดและแตกต่างกันออกไป การศึกษาในประเด็นดังกล่าวจึงอาจนำไปสู่การตีความการวิเคราะห์ให้เห็นได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น-

บรรณานุกรม

- กาด วันแทง. (แปล ลัดสหมี่ วงศ์สัก). (2002). **การศึกษาคนอนาคตในศตวรรษที่ 21**. สำนักพิมพ์ และ จำหน่ายแห่งรัฐ ส.ป.ป ลาว.
- แกรนท์ อีแวนส์. (แปล ดุษฎี เฮย์มอนต์). (2549). **ประวัติศาสตร์สังเขปประเทศลาว ประเทศกลางแผ่นดินเอเชียอาคเนย์**. เชียงใหม่: ซิลค์เวอร์ม.
- คำพา พอนแก้ว. (2010). **เมืองโขงในอดีต และ ปัจจุบัน**. โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน.
- ธีระ รุญเจริญ. (2541). **รายงานการปฏิรูปการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**. (เอกสารรายงานต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ) มปท.
- นิพนธ์ ศศิธร. (2522). **รัฐศาสตร์กับการศึกษา ใน สังคมศาสตร์กับการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ปานตา ใช้เทียมวงศ์. (2543). **การศึกษาปฐมวัยเปรียบเทียบ**. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สำลิต บัวสีสะหวัด. (1995). **ประวัติการศึกษาลาว**. แผนกศึกษา-จิตวิทยา มหาวิทยาลัยสร้างครูเวียงจันทน์.
- เอกวิทย์ ณ ถलग. (2541). **เพื่อความเข้าใจสาระและธรรมชาติของการศึกษา ใน วรรณวิทยากรณับการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- พรรคประชาชนลาว. (2554). **เอกสารการประชุมใหญ่ครั้งที่ 9**. นครหลวงเวียงจันทน์: อลุนใหม่ โรงพิมพ์แห่งรัฐ.